

Usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 30.07.1971, sp. zn. 6 Co 182/71, ECLI:CZ:NS:1971:6.CO.182.1971.1

Číslo: 72/1973

Právní věta: I když orgán sociálního zabezpečení neprovedl na podkladě oznámení důchodce nebo závodu, pro nějž důchodce pracuje, prozatímní krácení důchodu podle pravděpodobně očekávaného příjmu důchodce, může tak učinit dodatečně do šesti měsíců po uplynutí období šesti kalendářních měsíců výdělečné činnosti důchodce, z něhož se vychází při zjišťování hrubého příjmu z této činnosti.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 30.07.1971

Spisová značka: 6 Co 182/71

Číslo rozhodnutí: 72

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Důchod, Rozhodnutí jiných orgánů, Sociální zabezpečení

Předpisy: 99/1963 Sb. § 219 101/1964 Sb. § 32

§ 132 200/1968 Sb.

§ 52

§ 53

§ 59 102/1964 Sb. § 85

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 72/1973 sb. rozh.

I když orgán sociálního zabezpečení neprovedl na podkladě oznámení důchodce nebo závodu, pro nějž důchodce pracuje, prozatímní krácení důchodu podle pravděpodobně očekávaného příjmu důchodce, může tak učinit dodatečně do šesti měsíců po uplynutí období šesti kalendářních měsíců výdělečné činnosti důchodce, z něhož se vychází při zjišťování hrubého příjmu z této činnosti.

(Usnesení Nejvyššího soudu ČSR z 30. 7. 1971, [6 Co 182/71](#))

Úřad důchodového zabezpečení v Praze rozhodnutím z 11. 9. 1970 provedl za dobu od února do června 1970 vyúčtování vdovského důchodu navrhovatelky, kráceného pro souběh s příjmem z výdělečné činnosti, stanovil zálohu na vdovský důchod na dobu od července 1970 částkou 230 Kčs měsíčně a současně navrhovatelce uložil, aby za celou dobu od února do října 1970 uhradila přeplatek na vdovském důchodu v částce 4465 Kčs, přičemž stanovil výši srážek z důchodu, který jí

bude náležet od listopadu 1970 do února 1978.

Městský soud v Praze částečně vyhověl opravnému prostředku navrhovatelky a přezkoumávané rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení zrušil. Podle názoru soudu prvního stupně není pochybnosti o tom, že navrhovatelka je povinna vrátit přeplatek na vdovském důchodu, který nemohl být od února 1970 vyplácen zálohově z důvodu zkrácení pro souběh s příjmem z výdělečné činnosti, protože navrhovatelka neoznámila svému zaměstnavateli, že je poživatelkou vdovského důchodu, ani Úřadu důchodového zabezpečení, že je jako poživatelka vdovského důchodu zaměstnána i po uplynutí jednoho roku od smrti manžela. Odpůrce pochybil však tím, že v rozporu s ustanovením § 85 vyhlášky č. 102/1964 Sb. provedl krácení vdovského důchodu podle průměrného příjmu navrhovatelky dosaženého v měsících únoru až červnu 1970, tedy za období kratší než šest měsíců; kromě toho nesprávně zahrnul do průměrného měsíčního výdělku navrhovatelky i výdělek za leden 1970 a také její příjem za únor 1970 byl nižší, než příjem, z něhož odpůrce vycházel.

Navrhovatelka ve svém odvolání proti tomuto usnesení soudu prvního stupně poukazovala zejména na to, že ji nestíhala povinnost podle ustanovení § 52 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb. hlásit odpůrci skutečnosti rozhodné pro další výplatu vdovského důchodu po uplynutí jednoho roku od smrti manžela, protože byla v době uplatnění nároku na vdovský důchod výdělečně činná, což bylo odpůrci známo z hlášení zaměstnavatele jejího zemřelého manžela; není tedy povinna vrátit vdovský důchod, který pobírala v dobré víře. Byl-li Úřad důchodového zabezpečení v září 1970 uvědoměn o výši výdělku za dobu od ledna do srpna 1970, byl povinen provést zúčtování nejpozději do konce prosince 1970 a podle zjištěného výsledku krátit vdovský důchod, a to na podkladě a ve výši tohoto zjištění i za další půlrok.

Nejvyšší soud ČSR usnesení soudu prvního stupně potvrdil.

Z odůvodnění:

Soud prvního stupně vycházel z právního názoru, že povinnost navrhovatelky vrátit přeplatek na vdovském důchodu za dobu od února do října 1970 v částce 4365 Kčs se opírá o ustanovení § 53 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb., /1/ protože neoznámila odpůrci, že je poživatelkou vdovského důchodu i po 7. 2. 1970, kdy uplynul jeden rok od smrti jejího manžela, jak byla povinna podle ustanovení § 32 odst. 1, 2 a § 52 odst. 2 citovaného zákona; pro toto opomenutí navrhovatelky nemohlo, podle názoru soudu prvního stupně, dojít do února 1970 ke krácení jejího vdovského důchodu pro souběh s příjmem ze zaměstnání a vyplácení zkráceného důchodu jako zálohy.

V tomto směru však odvolací soud právní názor soudu prvního stupně nesdílí.

Ustanovení § 59 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb. a § 85 vyhlášky č. 102/1964 Sb., která umožňují prozatímní krácení důchodu pro souběh s jiným příjmem, výplatu kráceného důchodu pro souběh s jiným příjmem, výplatu kráceného důchodu zálohově a zúčtování vyplacených záloh za období nepřesahující šest měsíců, nejpozději do šesti měsíců po uplynutí zúčtovaného období, nikterak nebrání tomu, aby orgán sociálního zabezpečení provedl krácení důchodu pro souběh s jiným příjmem a zúčtování vyplaceného důchodu za období nepřesahující šest měsíců. I když tedy orgán sociálního zabezpečení neprovedl napřed prozatímní krácení důchodu podle příjmu pravděpodobně očekávaného na podkladě oznámení důchodce nebo závodu, pro nějž důchodce pracuje, může tak učinit dodatečně do šesti měsíců po uplynutí období šesti kalendářních měsíců výdělečné činnosti, z něhož se vychází při zjišťování hrubého příjmu z této činnosti. Prozatímní krácení důchodu a jeho výplata zálohově je toliko právem orgánu sociálního zabezpečení, a jestliže tento postup z jakéhokoliv důvodu nezvolil, nemá to za následek, že by příslušný orgán sociálního zabezpečení mohl požadovat vrácení přeplatku na důchodu jen za podmínek uvedených v ustanovení § 53 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb. Právo orgánu sociálního zabezpečení krátit důchod pro souběh s jiným

příjmem se opírá o příslušná hmotněprávní ustanovení, v projednávané věci o ustanovení § 32 zákona č. 101/1964 Sb. ve znění zákona č. 161/1968 Sb., podle něhož je-li vdova výdělečně činná, krátí se vdovský důchod - pokud nejde o výjimky obsažené v ustanovení § 32 odst. 2 citovaného zákona - o polovinu částky, o kterou úhrn vdovského důchodu a hrubého příjmu z výdělečné činnosti převyšuje měsíčně částku 1500 Kčs. Jsou-li tyto hmotně právní podmínky splněny, nastane krácení vdovského důchodu ze zákona a výdělečně činná vdova má nárok jen na vdovský důchod zkrácený, popřípadě jí vdovský důchod v určitém období nenáleží vůbec.

zákon však pamatuje i na to, aby poživatelce vdovského důchodu nevznikl tíživý dluh, k němuž by mohlo dojít při zúčtování vyplaceného důchodu nebo zálohově vyplaceného důchodu za delší dobu. Proto také při krácení vdovského důchodu, jemuž nepředcházelo rozhodnutí o prozatímním krácení a určení výplaty kráceného důchodu zálohově, musí orgán sociálního zabezpečení formou rozhodnutí provést zúčtování vyplaceného důchodu za období nepřesahující šest měsíců a nejpozději do šesti měsíců po uplynutí zúčtovaného období, přičemž podle výsledků tohoto zúčtování stanoví zálohy odpovídající provedenému krácení, které se pak zúčtují po uplynutí dalšího období šesti měsíců (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 56/1970 Sbírky soudních rozhodnutí).

Podle názoru odvolacího soudu se tedy odpůrcovo právo požadovat vrácení přeplatku na vdovském důchodu opírá o ustanovení § 32 odst. 1 a § 59 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb. v souvislosti s ustanoveními § 85 vyhlášky č. 102/1964 Sb. a nikoliv o ustanovení § 53 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb. V této souvislosti nutno ještě uvést, že hlášení vdovy o tom, že jako poživatelka vdovského důchodu bude dále zaměstnána i po uplynutí jednoho roku od smrti manžela, ve kterém krácení vdovského důchodu nepřichází v úvahu, není skutečností rozhodnou pro trvání nároku na vdovský důchod, jeho výši a výplatu ve smyslu ustanovení § 52 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb., protože teprve na základě hlášení organizace o výši dosaženého hrubého výdělku vdovy v prvním půlroku, k němuž je organizace podle ustanovení § 132 odst. 2 vyhlášky č. 102/1964 Sb. povinna, lze zjistit a stanovit, že dochází ke zkrácení vdovského důchodu podle ustanovení § 32 odst. 1 zákona č. 101/1964 Sb. a že podle zúčtování vyplacených dávek vznikl přeplatek na vdovském důchodu, který musí vdova vrátit.

Soudu prvního stupně nutno však přisvědčiti, pokud napadené rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení zrušil z toho důvodu, že odpůrce provedl krácení vdovského důchodu s přihlédnutím k průměrnému příjmu navrhovatelky zjištěnému za období kratší než šest měsíců a že si nezjednal spolehlivý skutkový podklad pro výpočet tohoto hrubého příjmu, což má rozhodující význam pro stanovení částky, o kterou se vdovský důchod krátí. V tomto směru lze odkázat na odůvodnění, jímž soud prvního stupně své rozhodnutí doložil.

Pokud navrhovatelka dále namítá, že při zjištění jejího průměrného výdělku mělo být přihlédnuto i ke mzdovému zvýhodnění podle vyhlášky č. 200/1968 Sb., nelze jí dát za pravdu, neboť pro tento její požadavek není opory ani v uvedené vyhlášce ani v jiných předpisech o sociálním zabezpečení. Stejně tak není předmětem tohoto přezkumného řízení otázka, zda vdovský důchod měl být navrhovatelce vyměřen z vyššího invalidního důchodu, na který by její zemřelý manžel měl nárok z toho důvodu, že zemřel po pracovním úrazu.

Bylo proto usnesení soudu prvního stupně jako věcně správné potvrzeno (§ 219 o. s. ř.).

1) Úplné znění zákona bylo vyhlášeno pod č. 5/1972 Sb.